

Langabbin við hesthala

Hans Jacob Hansen í Fuglafirði er ekki einans hjáleikari í filminum, Barbaru. Hann var, og er so mangt. Listamálari, ið hvørki ræðist Picasso ella Ingálv. Tónasmiður og leikari, ið hevur tikið nýggjastu tøkina til sín. Skald og rithøvundur, sum ikki smæðist burturmillum tey frægastu. Og giftur við Vilhelminu, ið hann fekk seks børn við, so at siga í einari rúgvu. Summum longist eftir manninum handan hárið, men fyribils fer blíðskortaði Hans Jacob, sum Samson á sinni, at lata alt hanga í friði...

HOGNI MOHR

Vit vistu ikki, hvar í bygðini, Hans Jacob Hansen búði, og eins litið visti litið Fróði, ið gekk og spældi við hundahvølpar sínar í einum garði norðuri á Bakka, tá vit spurdu hann, hvar Hans Jacob búði. Men, tá vit spurdu hann uppáftur eftir tí gamla manninum við tí stóra skegginum og hest-halanum, peikaði hann avgjörður norður á Bakka:

– Hann býr í hasum hvítu, har yviri...

Norðuri á Bakka hevur Hans Jacob Hansen, Hans Jacob á Brúnni, ið er foddur í 1928, búð í 29 ár. Nógvir føroyingar eiga at kenna hann úr filminum hjá Nils Malmros, Barbara. Í danska filminum hevði hárfagri pensjónisturin úr Fuglafirði leiklutin sum Tórmaður. Tað var hann, sum segði frá huldusögum í filminum.

Úr máling í tónasmið

Atta ferðir hevur hann verið lagdur undir skurð, við tí fyrri eyga, at bota um sjónina. Í dag er bert fjórðingur eftir av sjónini, men tað ið eftir er, er tibatúr alt á einum eyga. Spurdur, hvussu skapan-arevini koma til sjónar, nú ikki ber til at mála longur, sigur hann seg hava kastað seg yvir í tónasmið. Hetta arbeiðið verður gjørt á teldu. Burturúr hesum arbeiðið, spretta bæði sálma- og harmonikulóg. Onki er komið út enn, men okkurt av tí hevur hann sjálvur spelt í Útvarpinum. Einaferð hevur hann spelt egin lóg á harmoniku í Sjóntvarpinum. Hetta var í sambandi við fólkatingsval.

Hans Jacob er eisini rithøvundur. Í 1990 gav hann út bókina, á Brúnni. Bókin er eitt savn við yrkingum og hugleiðingum.

– Eg havi málað handan málningin har; tá var eg ikki blindur, sigur Hans Jacob og peikar yvir á eina fjøllitta kubistiska brotamynd, málað á eina vatnfasta krossfinnerplátu. Hetta málaða frístykkið, tók honum einar 400 timar at gera. Stóri flatin er abstraktur, meðan miðjan tykist meira náttúrlig, við einum føroyingari á hestbaki sum myndevni. Er áskoðarin lættur á flogi, súgva ógvusliga málningastøddin og teir umleið 5.000 ymiskt litu trihyrningar hann inn í annan heim.

– So stór lórfitt fingust ikki tá á døgum, sigur langhærði

fuglfirðingurin. Málningurin á træplátuni er o.u. 3,3 fermetrar til støddar.

Kanska er tað stór synd, at hetta áhugaverda verk, á ongum sinni hevur verið sýnt fram aðrarstaðir enn í Fuglafirði...

Leggjast kann afturat, at bróðurparturin av tapetinum í stovuni hjá Hans Jacobi og konuni, Vilhelminu, hvørva afturundir listaverkum, ið hann sjálvur og dóttur-nar hava latið úr hondum.

Sýndi fram undir Krignum

Hóast onkur, eftir útsjóndini at døma, kundi lagt Hans Jacob undir at vera provokator, er hetta neyvan so. Treyðugt so, dóttur-nar hava altíð hildið pápan vera sjáldsaman, vil hann vera við.

Í sjálvum sær; at hava listaframsýning undir Seinna Heimsbardaga, man hava verið sjáldsamt, og tað jattar Hans Jacob eisini.

Eyðkendi fuglfirðingurin fór heilt ungur at mála. At byrja við málaði hann á glas. Hetta var sum nevnt undir Seinna Heimsbardaga, tá hann var eini 13, 14 ára gamal. Myndaevnini vóru mest fuglar og blómur. Eisini gjørdi hann jóla-kort, ið vóru málað á glas! Mót-tøkan av slíkari list var góð, tí tað var so sjáldan, at nakar tókst við at mála, tá á døgum.

– Jóla-kortini, minnist eg, gingu sum heit Vianarbreyð, sigur Hans Jacob, ið longu 14 ára gamal, sum so mangur fór til sjós. Hann fór at rógva út suður úr Bakkafirði í Íslandi.

– Eg havi lisið meg til, at 1.000 skip vóru søkt í Norðuratlantshavi í 1942, tað árið, eg fór til sjós. Eg noyðist eisini at við-ganga, at eg var eitt sindur bangin, tá vit vóru á veg yvir við Kyrjasteini, tí vit sóu ikki færri enn 11 minur á ferðini til Íslands. Skiparin skeyt fleiri niður, minnist eg...

Við Kyrjasteini var Hans Jacob eisini undir Grønlandi.

Seinni var Hans Jacob seks vetrar og róði út undir Vestmann-oyggjum, eins og hann var við trólaranum, Ólavi Halga, hvønn túr í hálvttriðja ár. Stórsta partin av arbeiðslivinum var hann knýttur at landingini í bygðini. Í 23 ár landaði hann sildaskip í Fuglafirði.

– Eg sigi tað bart út: Hetta var eitt lortarbeiði, sum oyðilegði mær eyguni. Tá á døgum varð alt

lempað við kvísl, og meðan ar-beitt varð, stóð formalinroykurin úr sildarúgvunum í lastini. Tibetur er hetta broytt. Nú nerta teir ikki kvísl, sigur Hans Jacob, ið av og á egnir nakrar stampar fyrri beiggja sín, ið hevur ein maskinbát.

Mentanarligur undangongumaður

Triati ár eru liðin síðan listaframsýningin á Varmakeldu, sum slík, varð veruleiki; men longu í 1958 hevði Hans Jacob egnar framsýningar. Tær vóru í Klaks-vík og í Tórshavn. Í 1969 orðaði hann við Frits Johannesen, ið tá var farin at mála, um tað ikki hevði verið best, um teir vóru fleiri, ið sýndu fram.

Teir vóru nógvir, ið málaðu tá, og tá avtornaði vórðu teir tiggju, ið vildu sýnda fram. Síðani tá hevur framsýningin verið á hvørj-um ári. Fyrstu árin var Hans Jacob við, hvørjaferð.

Hans Jacob, ið longu hevði málað fleiri ár, seldi mest á tí framsýningini; seks málningar. Hetta helt hann vera gott, tá havt varð í huga, at hann ikki hevði lært at mála.

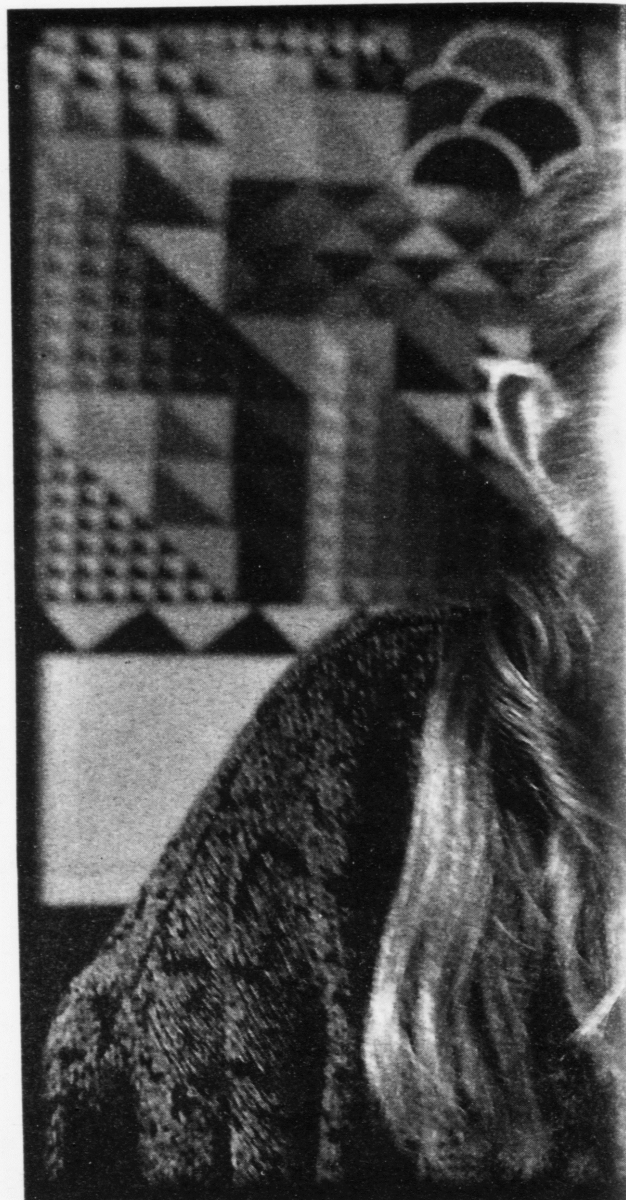
– Eg umhugsaði ongantíð at fara uppá listaskúla, sum t.d. Ingálvur av Reyni, tí eg var bara 24 ár tá eg giftist, og vit fingi seks børn, so at siga í eini rúgvu. Eg noyðdist at arbeiða, fyrri at fáa allan hendan hóp undan, sum frægast. Eg havi ikki fingið realiserað meg listarliga í nóg stóran mun; tað er vist... Hevði eg havt lært at mála, og havt betri tíð, so hevði alt kanska verið óðrvísi. Einasta frálæra eg havi fingið, er eitt kvøldskúlaskeið í perspektivteknung, einaferð seinast í fyrátirunum, sigur Hans Jacob brosandi.

Var ofta í Havn

Á yngri árum, hevði hann nógv sambond við høvudsstaðin. Í listarligum, og øðrum høpi.

– Eg gjørdist sjúkur í oktober 1957, og lá á Sanatoríum í 7 mánaðar. Tá kundi eg ikki arbeiða vanligt arbeiði tvey tey fyrstu árin. Hesa tíðina málaði eg av álvara. Ofta var eg niðri í fjøruni og málaði t.d. Nólsoyna. Eg hevði samband við Ingálv av Reyni, tá tíðina, og vit tosaðu nógv um málningalist. Ingálvur var longu tá kendur fyrri at vera eksperimentandi.

Solan, hesa tíðina, var heilt

hampulig, og listarliga viðurkenningin ikki minni góð. Árið eftir, í 1958, fekk Hans Jacob fimm málningar við á Ólavsøku-framsýningina, ið longu tá var sensurera.

– Syskinabarn mitt var giftur við Turid Waagstein, dóttur lista-mannin og tónasmiðin, Jógvan Waagstein. Á ferðum mínum til Tórshavnar, búði eg ofta hjá teim-um. Eg slapp at hyggja at, meðan naturalisturin, Waagstein, málaði, og hesar lötur lærði eg nógv gott, tí Jógvan var ein stórir listamaður. Fyri Kríggio, seldi hann ein málning til Onglands fyrri 1.000 krónur. Tað vóru nógvir pengar tá á døgum tá ein filari forvann 500 krónur um ári, sigur Hans Jacob Hansen.

Langabbi við hesthala

Tað dylist ikki fyrri, at Hans Jacob Hansen er hárfagur maður. Vit spurdu hann, um hann var vorðin provokatorur á gamansaldrinum, ella um hann framvegis royndi at heysta sum best í kjarlævorrinum av Barbaru. Ella kanska er tað hin yngsti, ið ger uppreistur móti teimum gomlu...? Hann er jú nógv

ýngstur av tólv syskjum; mamman var 46 ár, tá hann varð borðin í heim.

Hársíði fuglfirðingurin fer at flenna, tá hann fær hendan spurn-ing; roynir kanska at tosa eitt sindur uttanum...

– Jú, skal eg siga tykkum; tað er tað, at eg ferðist nógv við hesum her spælimonnunum. Í fjør vóru vit í Fugloy, og árið fyrri vóru vit í

